

Tariffoppgjøret 2026 - Forhandlingsposisjon

Dokumentasjon: - Forhandlingsposisjon foran hovedoppgjøret 2026

Sammendrag

Årets oppgjør er et hovedoppgjør, hvor alle NHOs tariffavtaler skal reforhandles. God konkurranseevne er en nødvendig betingelse for å opprettholde og videreutvikle norsk næringsliv og arbeidsplasser. Lønnsoppgjøret må sikre konkurranseevnen til norske bedrifter.

De fleste av NHOs tariffavtaler er minstelønnsavtaler eller avtaler uten lønnssetser, og i ni av ti bedrifter skal det derfor forhandles om lokale tillegg. Kombinasjonen av sentrale og lokale tillegg gir en lønnsutvikling som er tilpasset den enkelte bedrifts økonomiske situasjon.

Lønnsoppgjøret i 2026 må bidra til å ivareta konkurranseevnen

Veksten i verdensøkonomien holdt seg godt oppe i fjor tross mye uro. OECD og IMF anslår en aktivitetsvekst hos Norges viktigste handelspartnere på 2,0 prosent i år, noe svakere enn i tiåret før pandemien. Starten av 2026 ble preget av Trumps utspill om amerikanske krav på Grønland og trussel om økt toll mot Europa. Den geopolitiske situasjonen vil forbli en betydelig risikofaktor i tiden fremover. Situasjonen i Midtøsten har forverret risikobildet. Veksten i internasjonal økonomi kan bli lavere enn det som nå anslås.

Handelshindrene som norske eksportbedrifter møter er høyere enn ved forrige årsskifte. Det vil gi mindre handel og lavere vekst enn vi ellers ville hatt. Økt usikkerhet trekker i samme retning. Hvor sterke virkningene blir, vil imidlertid avhenge av bedriftenes muligheter til å tilpasse seg, hvordan handelspolitikken utvikler seg og eventuelle budsjettmessige eller pengepolitiske tiltak.

Fastlands-BNP økte med 1,8 prosent i fjor, det vil si nær antatt trendvekst. Mens offentlig og privat forbruk, eksport og oljeinvesteringer trakk opp aktiviteten, trakk lavere boliginvesteringer ned. Reallønnen økte med 1,9 prosent i 2025.

Ulike prognosemiljøer anslår en fastlands vekst på 1,3–2,1 prosent i år. Renteøkningene i årene 2021–2023 har dratt ned boligbyggingen. Både nyboligsalget og boligigangsettingen har begynt å øke igjen, men omslaget er svakt, og prognosene for veksten i boliginvesteringene spriker fra fall på 3 til vekst på 12 prosent i år. Det anslås at fastlandsbedriftenes investeringer vil øke med 3–4 prosent i år, mens petroleumsinvesteringene ventes å falle med 1–7 prosent. Det ventes noe lavere ledighet i år. I desember anslo sentralbanken at styringsrenten ville kuttes 1-2 ganger i år, fra 4,3 prosent i fjor til 3,9 prosent i år. Etter høy prisvekst i januar, priser markedet nå ikke inn renteendringer i 2026.

Markedsutsiktene i NHO-bedriftene var om lag uendret fra fjerde kvartal i fjor til første kvartal i år. Både for nåsituasjonen og fremtidsutsiktene er nettotallene på minussiden. Mens 21 prosent av NHO-bedriftene venter forverring de neste seks månedene, venter 14 prosent bedring. For både sysselsetting, investeringer og driftsresultat er fremtidsutsiktene negative.

Frontfagsmodellen bidrar til å sikre at lønnsveksten i frontfaget er tilpasset frontfagets lønnsevne, det vil si utviklingen i produktivitet og relative priser i konkurranseutsatt næringsliv, og samtidig at frontfaget er konkurransedyktig overfor skjermet sektor i kampen om arbeidskraften. Produktiviteten i industrien, målt ved bruttoprodukt (verdiskaping) per timeverk, steg med 2,3 prosent i 2025. Samtidig ble lønnsomheten forbedret ved at prisene på industriens bruttoprodukt steg med 4,3 prosent. I tiårsperioden 2016–2025 økte prisene i industrien i gjennomsnitt med 3,7 prosent årlig og produktiviteten med 0,3 prosent.

Norsk industris konkurranseevne, målt ved relative arbeidskraftkostnader, ble svekket med 1,6 prosent i fjor. Mens kronesvekkelsen bidro til å styrke konkurranseevnen med 0,5 prosentpoeng, dro høyere vekst i arbeidskraftkostnadene per

time i Norge enn blant handelspartnerne i motsatt retning. Også produktivitetsveksten har siden 2014 vært svakere i norsk industri enn i konkurrentlandene.

Lønnsdannelsen skal bidra til at konkurranseevnen er tilstrekkelig god, og slik bidra til å sikre bedrifter og arbeidsplasser. Forventet lønnskostnadsvekst per sysselsatt hos Norges handelspartnerne er av OECD anslått til 3,3 prosent i 2026, mot 4,2 prosent i fjor. Industriens effektive kronekurs har hittil i år vært 1,9 prosent sterkere enn gjennomsnittet for fjoråret.

Industriens lønnsomhet, målt med nasjonalregnskapets foreløpige tall for driftsresultatet, økte med 11 mrd. kroner i fjor etter et fall på 5 mrd. kroner året før. Lønnskostnadenes andel av verdiskapingen i industrien samlet var snaut 75 prosent i 2025, 6 prosentpoeng under gjennomsnittet 1970–2025. Det er imidlertid store forskjeller mellom de ulike industrinæringene både i nivå og over tid, og over konjunktorene. Råvarebasert industri har de siste årene dratt lønnskostnadsandelen ned. Verkstedsdelen av industrien, som lenge hadde en relativt høy lønnskostnadsandel, har de siste årene også bidratt til å trekke samlet andel ned. Lavere driftsresultat i næringsmiddelindustrien og i industrinæringer som leverer til bygg og anlegg trakk isolert sett opp lønnskostnadsandelen for industrien i alt.

I forståelse med LO anslo NHO en årslønnsvekst i industrien i NHO-området (frontfaget) på 4,4 prosent i 2025. TBU har foreløpig beregnet faktisk årslønnsvekst til 5,1 prosent. Lønnsveksten i fjor ble trukket opp av sammensetningseffekter og høy vekst i uregelmessige tillegg i Industrioverenskomsten Verksted. Dersom de næringsvise årsverkene for funksjonærer, de tariffvise årsverkene for arbeidere og andelen årsverk for funksjonærer og arbeidere hadde vært den samme i 2025 som i 2024, ville lønnsveksten i industrien i fjor vært 4,7 prosent, det vil si fire tideler lavere enn den faktiske. Årslønnsveksten i industrien i NHO-området har i de tolv årene etter Holden III-utvalget i 2013 samlet sett samsvart svært godt med den normen som ble anslått av NHO, i forståelse med LO. Dette tilsier at normen har vært troverdig, samtidig som lønnskostnadsandelen i industrien har vært rimelig stabil over tid. For industrien i NHO-området samlet er overhenget inn i 2026 foreløpig beregnet til 1,5 prosent.

Konsumprisene økte med 3,1 prosent i 2025. TBU har foreløpig anslått konsumprisveksten til 3,0 prosent for 2026. Et revidert prisanslag publiseres 11. mars.

NHO mener:

- Frontfagsmodellen skal ligge til grunn for lønnsdannelsen i Norge. Siden utfallet av de lokale forhandlingene ikke er kjent ved oppgjørets avslutning, må rammen for den samlede årslønnsveksten i industrien anslås. Norsk økonomi er på lang sikt avhengig av at lønnsveksten holdes innenfor de rammene konkurranseutsatt industri kan tåle. Rammen fra frontfaget skal derfor tjene som en norm andre forhandlingsområder skal forholde seg til.
- Lønnsoppgjøret og de sentrale tilleggene må bygge opp under lokale forhandlinger og lokal lønnsdifferensiering tilpasset den enkelte bedrifts økonomiske situasjon. Derfor må de sentrale tilleggene ikke utgjøre en for stor del av rammen.
- Det er viktig at lokale forhandlinger skjer under fredsplikt, og at lokal aksjonsrett ikke utvides til nye områder.
- For å sikre at lønnsdannelsen kan tilpasses lokale forhold også fremover, må lokale forhandlinger være reelle og gjennomføres i tråd med det som er avtalt i tariffavtalen, og at det gis lokale tillegg når tariffavtalens vilkår tilsier det.
- Lønnsutviklingen for ledere skal i likhet med øvrige grupper skje med utgangspunkt i de fire kriterier. Også her må det sees hen til at frontfaget skal være normgivende.
- Ved sentrale tillegg bør det skilles mellom de overenskomster som har og de overenskomster som ikke har lokale forhandlinger. Minstelønnsseter har til hensikt å sikre at også de mindre lønnsomme bedriftene betaler en minimumsavlønning for ulike kategorier av arbeidstakere. Det er ingen automatikk i at minstelønnsseten skal følge den alminnelige lønnsveksten, verken generelt eller for bransjen.
- Det skal ikke gjennomføres endringer i virkeområdet til overenskomster uten at dette er avklart med og godkjent av NHO.
- Årlig arbeidstid skal beholdes på dagens nivå.
- Det skal ikke inntas nye lønnsgarantier og/eller inngås nye bestemmelser med økte garantiforpliktelser.

Vedtak

"Representantskapet slutter seg til at tariffoppgjøret gjennomføres i samsvar med det som er skissert i bakgrunnsnotatet "Forhandlingsposisjon foran hovedoppgjøret 2026"."